

Vidéki levél.

(A felvidéken s különösen a Barsvármegyében divó erdőkárosításokról s erdei lopásokról stb.)

Skizzó, 1895. február,

Tisztelt szerkesztőség! A vidéki levél üdvös intézményéhez folyamodom, hogy egyet-mást, jót és roszt, erdészeti szakunkba vágót elmondjak, sőt mondhatnám, elpanaszoljak.

Tizenhat éve, hogy erdőtörvényünk van. Tagadhatatlan ugyan a haladásunk e téren, de még fölötte sok az, a mi még végrehajtásra vár; sok elméletben szép intézmény nehezen ver gyökeret a gyakorlatban; sokszor fel kell az embernek sóhajtani „fugit irreparabile tempus“; mulik a drága idő a nélkül, hogy minden ugy fejlődne, a hogy óhajtánók.

A viszonyok az utóbbi 10—20 esztendőben erdészettünkre nézve nagyban változtak; már az erdőbirtokos közönség sem nézi többé avval a desperatus közönnnyel erdeit, mint azelőtt, már nem tartja többé haszontalan adóobjektumnak, mint az 50-es években, mikor sok erdőbirtokos az erdeit inkább a kincstárnak akarta átengedni, mintsem hogy tőlük adót fizessen.

Mindenfelé s így a felvidéken is szaporodnak a helyi érdekű vasutak, s habár az ezek számára szükséges kisebb méretű talpfának olcsóbb ára a normális slippernél nem ritkán egy kis káromkodást is kicsal az erdész ajkára, azért maguk a helyi érdekű vasutak mégis csak lendítenek erdei terményeink értékesítésén és még többet lendíthetnének, ha a vasuti tariffa nem volna oly magas, s több volna a faüzlettel foglalkozó. Így azonban egy-egy vidéken kevesek monopolizálják ezt, a fa árának, melyet a fogyasztó fizet, csak szerény százaléka jut a termelő kezébe.

De valamint hogy az erdőbirtokos is már jobban érdeklődik erdeje iránt, úgy a földmivelő osztály is felösmerte benne keresete forrását; de fájdalom, nemcsak a jóhiszemű és becsületes keresetforrást ismerte fel benne, hanem azt a másikat is, a melyet köznyelven — falopásnak nevezünk. Ez az utóbbi évek alatt ijesztő módon elharapódzott Bars vármegyében.

Ma már alig van erdei termény, a mit ne lehetne nálunk és pedig haszonnal értékesíteni, t. i. ha azt ingyen szerezzük s a fuvarat nem számítjuk, a hogy a parasztember teszi. Így tehát közprédára van bocsájtvva első sorban a tölgyfa; a bükkfából készült hasított rudak szintén közkedveltségnek örvendenek a faorzóknál s az erre alkalmas bükkfa elorzását oly mértékben üzik úgy a Zsitvavölgyben, mint a Garamvölgyben, hogy egy vidéki jelentékeny fakereskedőt úgy hallottam nyilatkozni, hogy a bükk szerszámfával való kereskedés tulajdonképen lehetlenné van téve addig, míg ezek a fatolvajok evvel a czikkkel a vidéket le egészen Érsekujvárig elárasztják.

Vevő, orgazda, mindig akad erre, s a szegény erdőör az ilyen folytonos harcban mit tehet?

Könnyü élete van a gazdaembernek. Az ő termése csak rövid ideig reprezentál értéket künn a mezőn, s ha képében áll, örzi azt az érdekelt arató is; de az erdőben ott áll künn egész esztendőkön át a „fructus pendens“, az érett gyümölcs, azt az egész éven át kell őrizni, s milyen fáradságosan!

Ha egy cigányt rajtakapnak, hogy egy ludat vagy csirkét lop, bilincsekbe verve kérlelhetlenül bekiséri ötet a csendőr; százszorta nagyobb értéket pedig szekérszámra hordanak az erdőből a faorzók, nyilvánosan az országutakon, eladják a városokban, a vármegye székhelyének

piacznán, de evvel nem törődik sem csendőr, sem senki más; mire az erdőör reá akad a hiányra, a termény már eladva van s a parasztgazda már pálinkával megtelve hazatér; s a fáradságos és hosszadalmas házkutatás, mely sokszor nem egy falura, de többre kiterjesztendő, nem vezet eredményre. A faorzók leleményessége pedig jobb ügyhöz méltó, valóban bámulatos.

Ezeket a vérlázító állapotokat látva, végre sikerült volt nekem Barsvármegyénél kieszközölni, hogy folyamodjék a belügyministerhez az erdőtörvény 115. §-ának vagyis a faelárusítás körébe vágó kivételes intézkedéseknek alkalmazásáért; de habár lesz ennek már innen-onnan 2—3 éve is, az engedély még mindig késik az éji homályban. Vigan lopnak a faorzók, dulakodnak, verekednek az erdőörrel, tizen egy ellen, s ha az végre fegyverét használja, nagyon vigyázzon, hogy a tolvaj helyett (ki esetleg gyilkosa is lehet) ne ötöt büntessék meg.

Természetes kifolyása az emberi gyarlóságnak, hogy ott, a hol nincs erős erkölcsi alap, a hol a szerény kenyérkereset ennyi fáradsággal és sokszor életveszéllyel jár, másrészt pedig egy kis elnézés, egy kis engedékenység a szigorból azonnal meghozza a gyümölcsét; a hol az erdőör a ma már szemtelenül gyakorlott megvesztegetés által folytonosan környeztetik s ilyen-olyan fakereskedők s a faorzó parasztok által ajándékokkal naponta megkináltatik: végre is belemegy a kelepczébe! Evvel aztán kezeikbe adta magát; reá lépett a lejtőre, mely vesztébe viszi. Ekkor aztán meggyül a baja a szegény erdőtulajdonosnak, mert a felelős erdőör ellen a vizsgálatot megindítani, oly kevéssé biztató procedúra, hogy a legtöbb ember inkább tul ad rajta, csak hogy meneküljön a hűtlen sáfártól. Igen ám, de ekkor meg maga a birtokos adta ki a

fegyvert a kezéből; a sikkasztó erdőőr bizonyítványt kap, mert kell neki adni, s rosszat nem is szabad adni, új állásra tesz szert máshol és bepörli a volt gazdáját mindenféle kártérítésért, és volt eset, hogy meg is nyerte a perét. Az ügy a bíróságoknál nyugodván évekig, utóbb a bizonyítékok elenyésznek, tanuk elhalnak, korpusz deliktik elenyésznek s végre az igazságos ügy pörvesztes lesz.

Szomoru világot vetnek ezek az ügyek az erkölcsi sülyedésnél, mely ugy a köznépnél, valamint ezen csekélyebb de mégis némi miveltséggel bíró osztálynál rohamosan terjed. A vallásosságtól mindinkább eltávoznak, csekély miveltségüknél fogva erős erkölcsi alapjuk nincsen, ellenben a vágy a jólét után, a könnyü szerrel való meggazdagodás után erkölcsi vesztükbe kergeti ezen embereket; nem gondolnak többé avval, hogy megtarthassák állásukat, emelkedjenek, vagy pláne, hogy még egykor nyugdíj élvezhessenek, engednek a csábításnak, a sokféle megvesztegetésnek, melylyel minden módon és alakban megkinálják őket s így buknak el erkölcsileg. Sokszor megvitatván ezen állapotokat másokkal, indító ok gyanánt ők többnyire a büntetés csekély voltát hozták fel, minthogy e miatt nagyobb, erősebb a vágy az igaztalan vagyon után, mintsem a félelem az enyhe büntetéstől.

Faáraink, a mint említém, némileg emelkedtek már, főleg pedig a műszaki fa ára; igen ám, de ezekkel is ugy vagyunk, hogy mire elértük a nagy árakat, már szép vágható tölgyfánk alig akad a vidéken, mert elődeink a felujjításra régebben nem gondoltak, de nem is gondolhattak, mert fakereskedés ugyszólván nem volt, a nagy östölgyesek csak állottak és adtak néha hatalmas makktermést, a mi az egyedüli nagyobb jövedelmet képviselte. Most persze, hogy ezeket a 4—500 éves tölgyeket dön-

tögetjük, hát sokszor igen keserves a csalódásunk; mert az jobbára korhadt; ledül s iszonyu roppanással magába összeomlik s a tisztos koru vén tölgy dereka nem ad hasznófát; merő pudva, csak az ágai használhatók. Régen kellett volna ezeket a vén állabokat felhasználni, ha lehetett volna, de így az utókor sinli meg, mert kis idő múlva bizony errefelé kevés lesz a vágható tölgyfa.

A községi erdők, vagyis a jobbára urbéresek erdei, már helyenkint rendes üzemterv szerint kezelte'nek s ott a rendes procedura jól esik a szemnek, csak aztán az elemek, melyek ezen közös v a g y o n t, mint ilyent, kezelik, volnának megbízhatóbbak, no de ez már nem tartozik ide s inkább nem is szólok róla.

Kopár területek befásítása is imitt-amott szép sikerrel teljesítettett idáig; de csak kevés helyen, igen sok olyan kopár, sivár meredek hegyoldal emelkedik az ég felé s kiált segítségért, de ez idő szerint úgy látszik kevés reménységgel arra nézve, hogy meghallgattassék. Pedig a hol csak kissé iparkodtak vele, busásan megjutalmazta a fáradságot.

Kiváló tisztelettel

Sz. O. A.

A fapiacról.

Márczius 17.

(B.) A hideg időjárás egészen a mai napig kitartott s az éjszaki és keleti Kárpátokban még mindenütt oly nagy a hó, hogy az erdei munkák késleltetését okozza és az erdőkben ugyszólván még alig lehet jární; az éjjel beálló fagyok s a nappali lassu olvadások azonban, melyek az utóbbi napokon át nagy megnyugvással voltak tapasztalhatók, ha továbbra is megmaradnak, reményt engednek